

POSTANOWIENIE

18 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 18 lipca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z wniosku P. w N.
z udziałem E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na skutek skargi kasacyjnej P. w N.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu
z 15 lutego 2022 r., II Ca 1661/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od wnioskodawczyni P. w N. na rzecz uczestnika E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wnioskodawczyni postanowienia Sądu Najwyższego z 18 lipca 2023 r. - tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił apelację wnioskodawczyni P. w N. od postanowienia Sądu Rejonowego w Gnieźnie z 24 czerwca 2021 r., którym oddalony został jej wniosek o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

U podstaw oddalenia wniosku i apelacji legło stwierdzenie, że uczestnik nabył służebność przesyłu przez zasiedzenie.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez wnioskodawczynię. Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Jej zdaniem w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne związane z dopuszczalnością zasiedzenia służebności gruntowej, a następnie służebności przesyłu na podstawie art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c., pomimo przerwania biegu terminu zasiedzenia służebności gruntowej zgodnie z art. 175 k.c. w zw. z art. 123 § 1 k.c. w zw. z art. 60 ust. 1 pkt 1 i pkt 5 oraz art. 61 ust. 1 pkt 2) i art. 63 ust. 1 i 2 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 29 poz. 154 ze zm. – dalej: „ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego” lub „u.s.p.K.K.”) poprzez prowadzone z udziałem A. Skarbu Państwa, postępowanie regulacyjne przed zespołem orzekającym Komisji Majątkowej. Wyjaśnienia w szczególności wymaga, czy prowadzenie postępowania regulacyjnego prowadzi do przerwania biegu zasiedzenia służebności gruntowej oraz służebności przesyłu. Ponadto, czy wobec prowadzenia takiego postępowania dopuszczalne jest przyjęcie dobrej wiary posiadacza służebności.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestnik wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej

okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, niepubl.).

Skarżąca nie uczyniła zadość tym wymaganiom, ponieważ przedstawiony problem prawny był już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto - na gruncie tożsamyh stanów faktycznych - że przywrócenie w wyniku ustawy regulacyjnej własności nieruchomości nie jest równoznaczne z pełną restytucją, a orzeczenia regulacyjne mają charakter konstytutywny. Wskazano, że skutki nabycia na podstawie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego nie uchylają stanów faktycznych istniejących na nieruchomości, do których należy posiadanie, także wtedy, gdy jest stanem bliskim nabycia prawa (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 listopada 2020 r., IV CSK 105/19, niepubl. oraz z 17 stycznia 2020 r., IV CSK 504/18, niepubl. i orzecznictwo przywołane w jego uzasadnieniu, a także postanowienie Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2021 r., IV CSKP 102/21, niepubl.). Uznano, że ustawa nie przyznawała Komisji Majątkowej kompetencji do znoszenia prawnej doniosłości trwającego posiadania *ad usucapionem* (przerwania biegu zasiedzenia), a jej orzeczenia nie mogą co do zasady naruszać praw nabytych przez osoby trzecie (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 23 lipca 2004 r., III CK 194/03, niepubl. i postanowienie Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2007 r., III CSK 427/06, OSNC 2008, nr 3, poz. 39).

W orzecnictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie także stwierdzano, że przedsiębiorstwo państwowe, które nabyło z mocy prawa, z dniem 7 stycznia 1991r. - własność urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomości Skarbu Państwa, może być uznane za posiadacza w dobrej wierze służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (zob. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 15 lutego 2019 r., III CZP 81/18, OSNC 2020, nr 1, poz. 4, oraz orzeczenia przywołane w jej uzasadnieniu). Podkreślenia przy tym wymaga, że prowadzenie postępowania regulacyjnego nie ma wpływu na tę ocenę. W orzecnictwie Sądu Najwyższego, utrwalony jest bowiem pogląd, że dobra (zła) wiara posiadacza nieruchomości podlega badaniu według stanu jego świadomości z chwili objęcia władztwa nad rzeczą, a późniejsze zmiany jego świadomości pozostają bez wpływu na tę ocenę (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 14 października 2015 r., V CSK 5/15, OSNC 2016, nr 9, poz.109; z 4 lipca 2014 r., II CSK 551/13, OSNC 2015, nr 6, poz.72; z 21 lutego 2013r., I CSK 354/12, OSNC-ZD 2014, nr 1, poz. 5; i z 17 grudnia 2010r., III CSK 57/10, OSNC 2011, nr 10).

Dostrzeżenia także wymaga, że Sąd Najwyższy wielokrotnie odmawiał przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych opartych na tożsamej argumentacji (zob. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2019 r., IV CSK 576/18; z 17 stycznia 2020 r., IV CSK 504/18; z 29 maja 2020 r., IV CSK 661/19; z 20 sierpnia 2020 r., IV CSK 693/19; z 15 października 2020 r., IV CSK 2014/20; z 31 sierpnia 2022 r., I CSK 2101/22; z 13 listopada 2020 r., IV CSK 105/19; i z 20 grudnia 2022 r., I CSK 3920/22)

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 98 § 1¹, § 3, art. 99, art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., oraz § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst. jedn: Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

[P.L.

[a]]